

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

1 березня 2024 року

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 61.051.108 Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород (Наказ ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» про утворення спеціалізованої вченої ради з метою присудження ступеня доктора філософії № 104/01-04 від 19 грудня 2023 р.) прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Комарницькому Володимирі Васильовичу з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Роль політичних партій у місцевому самоврядуванні в Україні: комунікативний аспект» за спеціальністю 052 «Політологія» 1 березня 2024 року.

Комарницький Володимир Васильович, 1975 року народження, громадянин України, освіта вища, повна: у 2009 році закінчив навчання у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України за спеціальністю «Правознавство». Навчався в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородський національний університет» з 2018 по 2023 рік за спеціальністю 052 «Політологія». Працює приватним підприємцем. Дисертацію виконано в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород.

За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми «Unicheck», ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації виявлено не було.

Науковий керівник – Палінчак Микола Михайлович, доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України.

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України:

1. Комарницький В. Теоретико-методологічне обґрунтування функціональної складової політичних партій. *Гілея: науковий вісник*. 2019. Вип. 146 (3). С. 71-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2019_146%283%29__13
2. Комарницький В. Еволюція партійного чинника у конструюванні регіонального політичного ландшафту України. *Регіональні студії*. 2020. № 22. С. 24–30. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/22/7.pdf>
3. Комарницький В. Місцеві організації політичних партій України в умовах реформи децентралізації. *Науковий журнал «Політикус»*. 2020. № 1. С. 24–29. URL: http://politicus.od.ua/1_2020/4.pdf
4. Комарницький В. Роль партійного чинника в реалізації електоральних стратегій (на прикладі місцевих виборів 2020 року). *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2020. № 1(45). С. 19–24. URL: <http://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/226468/226072>

5. Комарницький В. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти зміцнення громадської участі в Україні. *Науковий журнал «Політикус»*. 2023. № 2. С. 38–44. URL: http://politicus.od.ua/2_2023/5.pdf

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці.

ОСТАПЕЦЬ Юрій Олександрович, доктор політичних наук, професор, декан факультету суспільних наук Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради), дав позитивну оцінку, зауважень нема.

ШЕЛЕМБА Марта Михайлівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент), дала позитивну оцінку.

Зауваження Шелемби М. М.:

1. У підрозділі 3.2. «Політичні компетенції партійної еліти на регіональному рівні» дисертант окреслює функції партійної еліти (с. 157), зовнішні і внутрішні чинники компетенцій регіональної партійної еліти в Україні (с. 157), аналізує інституціональну основу для реалізації цих компетенцій (с. 160), що є цілком обґрунтованими й аргументованими твердженнями. Водночас, враховуючи сучасний стан партогенезу та зміну ролі політичної партії у політичній системі, існує необхідність визначення шляхів формування компетенцій партійної еліти на місцевому рівні – тих, що вже мають місце, і таких, які перспективно можливі або ж можуть бути запозиченими з апробованих в інших демократичних державах.
2. У розробленій автором «Дворівневій моделі ефективної комунікації у системі місцевого самоврядування в Україні» якісно і ґрунтовно описані рівні внутрішньої і зовнішньої комунікації, які у першому випадку уособлюють міжпартійна кооперація, інтегративна взаємодія на рівні регіону, міжбюджетна взаємодія на рівні «регіон – центр» та консолідація повноважень, а у другому – інституціональна інклюзія, взаємодія з індивідуальними комунікаторами, інформування як одностороння комунікація органів місцевого самоврядування та їхніх уповноважених посадових осіб, репутаційне програмування як інструмент політичних, передусім виборчих технологій (с. 142–146). Водночас, на нашу думку, цілісність запропонованої моделі потребує пошуку або визначення точок перетину цих рівнів та, відповідно, ключових акторів, які забезпечують взаємозв'язок політичної партії і громади, представницький орган якої вона формує.
3. Автор часто апелює до показників онлайн-активності місцевих організацій політичних партій, органів місцевого самоврядування та їхніх керівників у мережі Facebook (с. 148, 162–163, 170, 181), вочевидь надаючи цим даним важливого значення у контексті оцінки комунікаційного напрямку партійної діяльності. Однак у дисертації не наведено прикладів кореляції кількісних показників з фактами якісних змін, зумовлених такою політичною діджиталізацією та медіатизацією. Вважаємо, що такий фактаж надав би більшої переконливості аргументам здобувача.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки праці і не впливають на теоретико-методологічну цінність його дисертаційного дослідження.

АГАФОНОВА Ганна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політологічних та культурологічних студій юридичного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (офіційний опонент), дала позитивну оцінку.

Зауваження Агафонові Г. С.:

1. Разом із вивченням вітчизняної традиції самоврядуності, комплексно здійсненим В. В. Комарницьким у підрозділі 1.1. «Еволюція концепту місцевого самоврядування» (с. 43), наукове дослідження автора збагатив би аналіз можливостей запозичення досвіду європейських практик децентралізації влади та участі у цих процесах політичних партій. Акцентуємо, що реформа місцевого самоврядування вважається одним із ключових інструментів успішної трансформації країни та досягнення закладених у Конституції цілей набуття членства в ЄС і НАТО.
2. Пов'язуючи збільшення повноважності представників місцевих партійних організацій з децентралізаційною реформою та ухваленням Виборчого кодексу України, варто приділити увагу ролі вітчизняних партій у просуванні вказаних процесів. Тим самим здобувач показав би, чи збільшення партійного впливу стало наслідком, у тому числі, власне партійної діяльності, чи було зумовлене реалізацією системних реформ в державі.
3. Високо оцінюючи аргументацію висновків В. В. Комарницького про підвищення ролі політичних партій у формуванні і здійсненні повноважень представницьких органів місцевого самоврядування, вважаємо, що цій частині наукового дослідження не вистачає об'єктивного аналізу ризиків, пов'язаних з незрілістю суб'єктів регіональної партійної діяльності, відсутністю у них управлінського досвіду, вкоріненістю практики існування де-факто регіональних партійних проектів тощо.

Наведені зауваження не знижують загального високого теоретико--методологічного рівня дисертаційного дослідження.

ЛЕБЕДЮК Віталій Миколайович, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри національної безпеки та політології навчально-наукового інституту міжнародних відносин та національної безпеки Національного університету «Острозька академія» (офіційний опонент), дав позитивну оцінку.

Зауваження Лебедюка В. М.:

1. Одним із пунктів наукової новизни у дисертації В. Комарницького є оцінка прескриптивного впливу Виборчого кодексу України, який, на думку автора, не звужив і не розширив можливості політичних партій у процесі формування місцевих органів влади, а лише інституціонально закріпив існуючі ресурси та інструменти для партійної діяльності на місцях (с. 23). Водночас дисертант зауважує, що зміна виборчого законодавства позитивно вплинула на розбудову організаційної структури партій, підвищення їхньої ролі на локальному рівні. У цьому вбачаємо суперечливість висловлених тез, які потребують уточнень у частині визначення здобутих переваг та все ще наявних недоліків у чинному законодавстві щодо виборів у місцеві представницькі органи влади. У тому числі, дане зауваження стосується аспекту нормативного врегулювання діяльності де-факто регіональних партій, про які неодноразово згадується у тексті дисертації.

2. Констатуючи, що в сучасних умовах партії на місцях отримали повноваження, реалізовувати які потрібно з одночасною оцінкою власного ресурсного та компетенційного потенціалів, комплексний аналіз яких актуалізує ракурс наукового пошуку (с. 16), автор підсумовує, що ресурсна спроможність політичних партій у реалізації комунікаційної складової діяльності органів місцевого самоврядування в Україні використовується частково і обмежно з огляду на незавершеність системних реформ в державі (с. 195). В. Комарницький також дає визначення поняттю «комунікаційна спроможність органів місцевого самоврядування України» (с. 21). Враховуючи зазначені твердження, потребує певної категоризації і змістовного коментаря комунікаційний потенціал сучасних українських політичних партій, що надасть висновкам дисертанта завершеного вигляду і збагатить термінологію вітчизняної партології.
3. У підрозділі 1.1. «Еволюція концепту місцевого самоврядування» здобувач, резюмуючи тривалий шлях еволюції концепту місцевого самоврядування, пропонує охарактеризувати його як послідовність трьох змістовних етапів: етап намірів, етап інституціоналізації та етап концептуалізації (с. 41). У цьому ж підрозділі наведено кілька візій щодо відповідної етапізації розвитку місцевого самоврядування в Україні, зокрема й розроблена автором (с. 43–44), яка спирається на нормативно-інституціональний підхід. Не заперечуючи актуальності та аргументованості запропонованих у дисертації тверджень, вважаємо, що наукову цінність кваліфікаційної праці підвищить аналіз співвідношення логіки розбудови самоврядних структур в Європі та Україні, що особливо доречно у контексті євроінтеграційного поступу нашої держави.

Вищенаведені зауваження не зменшують наукового значення дисертаційної роботи та не впливають на якість та цінність викладеного в ній матеріалу.

ТРЕТЯК Олексій Анатолійович, доктор політичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри політології, соціології та публічного управління факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (офіційний опонент), дав позитивну оцінку.

Зауваження Третьяка О. А.:

1. У підрозділі 1.2. «Політологічне обґрунтування функціональної складової політичних партій» автор виокремлює механізми реалізації комунікативної функції політичних партій, серед яких використання партійних засобів масової інформації, онлайн-платформ у мережі Інтернет; проведення масових партійних заходів (мітинги, демонстрації, акції протесту, рекламно-пропагандистські кампанії тощо); особисті контакти партійних лідерів та активістів як на загальнодержавному рівні, так і на місцях; медійна діяльність партійних функціонерів (публічні виступи у ЗМІ, участь у телевізійних дискусіях, взаємодія із аудиторією та под.) (с. 59), і повертається до питання інструментів партійної діяльності в Україні, досліджуючи відповідні активності в електоральний період (підрозділ 2.2), політичний інструментарій партій в умовах децентралізації (підрозділ 2.3). Разом із цим здобувач у своєму аналізі не дає оцінки ефективності застосування вітчизняними партіями визначених на початку дослідження комунікаційних партійних механізмів, які, на нашу думку, є важливими як для функціонування політичних партій, так і для їхньої взаємодії з суспільством.

2. Беручи до уваги, що основний фактологічний матеріал, досліджений В. Комарницьким у дисертації, стосується періоду до повномасштабного російського військового вторгнення 24 лютого 2022 року, у якості побажання висловимо думку про потребу певної проєкції змісту партійної діяльності під час війни та у післявоєнний період відновлення. Такий підхід особливо актуальний через неодноразово артикульовану тезу про можливе відновлення виборчого процесу в державі, збереження демократичних процедур врядування та потреби підтримки легітимації влади.
3. Аналізуючи у підрозділі 3.2. «Політичні компетенції партійної еліти на регіональному рівні» функції партійної еліти на місцях, автор відносить до них участь в електоральних кампаніях, діяльність у рамках компетенції органів місцевого самоврядування, ретрансляцію партійної позиції або думок лідерів партії у регіоні у контексті політичного порядку денного в державі, відстоювання позицій поза межами представницьких органів влади (с. 153), вочевидь, керуючись спостереженнями за вітчизняними практиками. Однак, якщо ми говоримо про якісну трансформацію політичної еліти та, відповідно, ролі у цих процесах партійних акторів, варто описати певну місію регіональної еліти в умовах демократичного переходу, що поглибило б аргументацію дисертанта у вирішенні важливого дослідницького завдання.

Висловлені зауваження не зменшують теоретичного значення та науково-практичної цінності дисертаційної роботи й не перешкоджають загальному позитивному враженню від роботи.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради

«Проти»: 0 членів ради

«Утрималися»: 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 61.051.108 (Наказ № 104/01-04 від 19 грудня 2023 р.) присуджує Комарницькому Володимирі Васильовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Юрій ОСТАПЕЦЬ